

Nemzetiségekért Díj 2014

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere 2014. december 18-án a Vigadóban köszöntőt mondott a Nemzetiségek Napja alkalmából és Soltész Miklós egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárral átadta a miniszterelnök nevében a Nemzetiségekért Díjakat. Az elismerést olyan személyek és szervezetek kapták, akik kiemelkedő tevékenységet végeztek a nemzetiségek érdekében.

Lakatos Mónika

Az autentikus roma zenei és néptánc hagyományok ápolása, megőrzése és átadása területén végzett tevékenységéért részesült a díjban.

A Romengo együttes énekeseként a zenekar turnéi révén a hagyományos cigány népzene egyik legismertebb képviselője hazánkban és Európában. Lakatos Mónika az otthonában tanult meg énekelni és táncolni, gyermekkorában szinte anyanyelvként sajátította el a roma dallamvilágot. A zenei pályán 1994-ben indult el, amikor csatlakozott a Holdvilág Színházhoz. Pályafutásának egyik legfontosabb eseménye az 1996-os „Ki mit tud?“, melyet megnyert a népdal kategóriában. 2000-2003 között a Romano Drom tagja. Férjével és barátaival 2004-ben alapították meg a Romengo zenekart. Veleszületett tehetsége, muzikalitása, rabul ejtő hangja, kül- és belföldön is őszinte lelkesedést vált ki úgy a laikus, mint a szakmai közönségből. Együttesével a romani folklór hagyományos alapjaira támaszkodva, az eredeti cigány népdalok mellett, saját számokkal és hangzsvilággal hódították meg a közönséget. 2006-tól Európában és másutt, a nagyvilág számos színpadán öregbítették hazánk jó hírét. Szeretnék, ha Magyarországon minél többen lelnék örömeiket a muzsikájukban, és lennének büszkéek a hazai roma kultúra értékeire. Hisznek abban, hogy zene és folklórkinccsek megismertetése révén, az előítéletek falai lebonthatók és az esetleges szembenállás legyőzhető.

A Karaván Együttes tagjai a színpadon

Bajtai László felvételei

Rromanes Egyesület

A Hodászi Roma Tájházon keresztül a vidéken élő romák integrációjáért, a roma népi kultúra és folklór megőrzéséért Rézműves Melinda néprajzkutató, az egyesület és a tájház alapítója vehette át a 2014. évi Nemzetiségekért Díjak egyikét.

A Hodászi Roma Tájház Magyarország hátrányos helyzetű vidéki térségében egyedülálló és jelentős szerepet tölt be a roma lakosság kulturális életében. Alapításának évétől, 2001-től lehetőséget teremt a település életére és a roma lakosság népességmegtartó képességének fejlesztéséhez, továbbá a közösségi művelődés gyakorlásához. A Tájház turisztikai céllal is működik, a térségi és megyei szintű nemzetiségi néptáncfesztiválok, népművészeti kiállítások, roma gasztronómiai napok, kézműves vásárok, országos egyházzenei roma rendezvények és a helytörténeti gyűjtések révén. Kiemelendők a különböző mesterségekre vonatkozó és kézműves bemutatók is, amelyek a szegkovácsolás, fadaragás, üvegfestés, bőrözés, szövés, a mézeskalács-, fánk- és kenyérsütés (bokoji-készítés) munkafortélyaival ismertetik meg a látogatókat. A Tájház a roma népi ismeret és múzeumpedagógiai foglalkozások területén kidolgozott egyéni módszerei révén a közoktatásban résztvevő fiatalok rendszeresen látogatott helyszínévé vált. A bentlakásos intézményekben élő gyermekek, illetve az enyhén értelmi fogyatékos fiatalok és felnőttek számára olyan hosszabb-rövidebb műhelyfoglalkozásokat szolgáltat, ahol – egyéni képességeikre alapozva – ők is kipróbálhatják a tehetségüket. A Tájház mintegy nyolcvan általános és középiskolás fiatal részvételével az elektronikus média (web-rádió), a képzőművészet, a népzene és néptánc, a szövés és vesszőfonás területén a fiatal korosztály pályaeorientációjában és a tehetséggondozásban is példaértékű munkát végez. A közelmúltban elkezd-

dett közösségi kertgazdálkodás a helyi és kistérségi szintű önfenntartó gazdaságok kialakításának és fejlesztésének egyfajta kovásza kíván lenni, különösképpen fontosnak tartva a cigánytelepen élők számára a közösségi formában történő tudásátadást.

Tóth Tiborné

A tuzséri cigányságért hosszú időn át végzett kimagasló és eredményes önkéntes tevékenységéért kapta a díjat.

Tóth Tiborné közel húsz éve végzi közösségépítő tevékenységét a tuzséri cigányság körében. Legfontosabb célkitűzése – a gyerekek nevelése, a hitoktatás – mellett fontos szerepet tulajdonít olyan kérdéseknek, mint az alkohol- és drogfogyasztás, a dohányzás és a prostitúció megelőzése. Tevékenységét önkéntesként végzi, személyiségével másokat is hasonló cselekedetekre buzdít. Ez adja a sikerét a Mustármag tábornak, amely 2014-ben már kilencedik alkalommal került megrendezésre. A táborban évről évre ötven-hatvan gyerek fordul meg, az ottani munkát Veronika koordinálásával önkéntesek végzik. A kézműves foglalkozások alkalmával az újrahasznosításnak szánnak nagy szerepet: ami másnak kacat, szemét, itt kincset ér, legyen bár sördoboz nyitófüle, újságpapír, kiselejtett CD, üveg vagy textília. Év közben havi két alkalommal olyan foglalkozásokat tartanak, amelyen a közös játék, az alkotás és a lelki percek mellett napjaink egy-egy fontos témája kerül terítékre. Lelkesen kutatja és gyűjti a használt ruhákat, melyeket tudatosan oszt szét a cigányok körében, akikkel elmaradhatatlan résztvevői a máriapócsi cigánybúcsúnak, de az azt megelőző lelkigyakorlatnak is. Ebben az alsó tagozatos gyerekek lelkigyakorlatát vezeti, kézműves foglalkozásokat szervez és tart. Mindezt alázattal, szorgalommal, őszinte és mély elkötelezettséggel végzi, megromlott egészségi állapota ellenére is. Hitoktatói, ifjúságnevelő és szociális munkája alapján kapta az elismerést.

„Kariatidák” Görög-Magyar Nők Kulturális Egyesülete

A magyarországi görögök kultúrájának és hagyományainak ápolásáért s megismertetéséért kapta a díjat.

A „Kariatidák” Görög-Magyar Nők Kulturális Egyesületét 2001-ben tizenöt, a magyarországi görögséghez családilag kötődő lány, asszony, feleség alapította meg, azzal a céllal, hogy a görög kultúra, irodalom, zene, tánc, gasztronómia, sport és más társadalmi hagyományokat ápolja, illetve megismertesse a Magyarországon élő görög származásúakkal s magyar érdeklődőkkel. Az énekkar – amely eleinte tánccsoportként működött – évente tizenöt-húsz alkalommal lép színpadra: állandó fellépője a magyarországi görögök ünnepeinek, nemzetiségi rendezvényeinek, de szerepeltek Görögországban

is. Az énekkar műsorrendjén több mint 150 népdal, népszerű műdalok és neves görög költők megzenésített versei találhatóak. A kórus jelenleg 19 tagú, a karvezető a Zeneakadémián végzett Stefanidu Janu-la, aki heti rendszerességgel tart próbákat és egyéni hangképző gyakorlatokat. 2013-ban CD-t jelentettek meg, amihez egy dalszövegeket tartalmazó kis füzet is tartozik. Az egyesület átfogó kulturális tevékenységet is folytat: megalakulása óta minden év szeptemberétől májusáig havonta – eddig már több mint száz alkalommal – közéleti fórumot rendezett „Pireneusi estek” címmel. Ezekon szerteágazó irodalmi, művészettörténeti, egyházi, ókor- és középkor-történeti, gasztronómiai és sporttal kapcsolatos témákat vitattak meg. Az egyesület mindezek mellett kirándulásokkal, városi helytörténeti sétákkal is erősíti az itt élő görög közösséget.

Broś Stanisław Wojciechné

A magyarországi lengyel nemzetiség érdekében végzett sokoldalú munkásságáért tüntették ki.

Broś Stanisław Wojciechné egész eddigi életében a magyarországi lengyel nemzetiség érdekében munkálkodott. Több lengyel szervezetben és önkormányzatban ápolja a lengyel hagyományokat, híve a lengyel-magyar barátságnak. Elősegíti a lengyel nemzetiség kultúrájának megőrzését és minden erejével gazdagítja a magyar kultúrát. Lengyelországban született, egyéves korától él Magyarországon. Családjá részt vett a Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület megalakulásában. A krakkói Képzőművészeti Akadémián megszerzett mesterfokozata után visszatért Magyarországra, ahol férjével, Broś Stanisław harmonikaművésszel aktívan dolgoznak a magyarországi lengyel közösségért. A '80-as évektől kezdve igyekezett összegyűjteni a Komárom-Esztergom megyében élő lengyel nemzetiségieket, két nemzetiségi műsort szervezett a tatai művelődési házban. Ekkor alakult meg a Magyarországi Bem József Lengyel Kulturális Egyesület tagozata, a Komárom-Esztergom Megyei Lengyel Klub. 1990-ben megalapították a lengyel énekkart, de vezettek szlovák és német népdalköröket is igen szép eredménnyel. 1996-ban nagy részben járult hozzá a Magazyn Polonijny (ma Polonia Węgierska) magyarországi havilap megjelentetéséhez. 1997-ben, a tragikus lengyel árvíz idején aktívan bekapcsolódott az árvízkárosult lengyel gyerekek magyarországi üdültetésébe, ami 2600 Katowice és Wrocław környéki diákot érintett. Évekig volt országos önkormányzati képviselő, később a Kulturális Bizottság elnöke lett, illetve helyi lengyel önkormányzatokban is tevékenykedett, Győrött, majd Tatán – ahol a mai napig elnök. Megyék és testvérvárosok közötti együttműködések elősegítője, emléktáblákat állíttatott, a Magyary Zoltán Népfőiskolai Társasággal közös előadásokat szervez a lengyel-magyar történelmi kapcsolatokról.

Husztiné Nagy Ágnes

A szatmári német nemzetiségi közösség hagyományainak és kultúrájának ápolásáért, fenntartásáért részesült a díjban.

Husztiné Nagy Ágnes 2006 óta tagja a Zajtai Német Nemzetiségi Önkormányzatnak, 2010 októbere óta vezeti is a testületet. A közösségekben tovább élte a sváb hagyományokat, s közös rendezvényeket szervez a határon túlra került sváb településekkel (Erdőddel, Szatmárnémetivel, Csanálossal és Krasznabéltekkel). Zajtán német tánc- és színjátszó kör énekkar, gyerekcsoport működik a vezetésével. Tevékeny tagja a Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzatnak. A faluban a kulturális rendezvények szervezője, aktív szerepet vállal a település és környéke rendezvényeinek megvalósításában.

Prof. Dr. Gerhard-Dieter Seewann

A magyarországi németiség identitásának erősítéséért és a multiethnikus együttélés objektív történelmi feltárásáért részesült elismerésben.

Gerhard Seewann, a jeles bajorországi történész, a kommunista rendszer történetírásával sok évtizede szembeszálló, a rendszerváltás után is mértékadó szakember. Írásaival és az általa közel nyolc éven át vezetett Német Történelem és Kultúra Délkelet-Közép-Európában Alapítványi Tanszék (Pécsi Tudományegyetem, Történettudományi Intézet) keretében kifejtett tevékenységével hozzájárult a magyarországi nemzetiségi együttélés objektív történelmi feltárásához és ez által a magyarországi német közösség identitásának erősítéséhez. A hetvenes évek végétől kibontakozó, mára több mint 30 éves múltra visszatekintő szakmai tevékenységével – különösen a magyarországi németek történetének fontos kérdéseit vizsgáló írásaival és előadásaival – új vonásokkal gazdagította a történettudományt. 2012-ben napvilágot látott az általa írt „A magyarországi németek története” nagymonográfia első és második kötete, amelyek a hazai németiség történetét a kezdetektől 1867-ig követik nyomon. (A magyar nyelvű kiadás előkészítése is folyamatban van.) A Pécsi Tudományegyetem és a budapesti Andrássy Gyula Német Nyelvű Egyetem Doktori Tanácsának tagja, de az MTA Kisebbségkutató Intézete is beválasztotta tudományos tanácsába. Gerhard Seewann szakmai felismeréseit széles körben terjesztette. Egyrészt az egyetemi hallgatóság révén (úgy Németországban, mint Magyarországon), másrészt pedig azért, hogy a rendezvényekbe és előadásokba a magyarországi németiség szervezeteit is bevonta annak érdekében, hogy a hazai német közösség is megismerje saját történetének sorsfordulóit. Szakmai, oktatói és közéleti tevékenysége révén nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a magyarországi németiség perspektívát lásson saját történelmében és erősítse saját csoportidentitását.

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek című havilap kiadásán keresztül a hazai és határon túli magyarörmények kulturális identitásának fenntartásáért vehette át a díjat.

1997-ben alakult meg az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület országos hatókörrel, az örmény nemzetiségi kultúra ápolása céljából. Alapszabályában szereplő feladatai között a kulturális programok, közösségi találkozók, az irodalmi, történelmi, művészeti alkotások, tárgyi emlékek felkutatása, gyűjtése, illetve állaguk megőrzése mellett vállalta az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek című havilap megindítását is. A lap közel két évtizede áll a hazai és határon túli magyarörmények szolgálatában: célja, hogy minden olyan esemény dokumentálásra kerüljön, amely valamilyen módon köthető a magyarörménységhez, annak valamely tagjához, szervezetéhez. Az örmény kultúra terjesztésére, az örmény közélet történéseire összpontosítva tájékoztat és tanít is egyszerre, így megmenti a kulturális értékeket az utókor számára. A hosszú évek során az örmény történelemről, kultúráról, a kulturális rendezvényekről, a Fővárosi Örmény Klub műsorairól, kirándulásokról, örmény katolikus szentmisékről-búcsúkról, megemlékezésekről, az örmény kultúra heteiről, nemzetközi konferenciákról, a Magyar Örmény Múzeum könyvsorozat könyveinek bemutatójáról jelentek meg cikkek az örmény identitás fennmaradásának elősegítésére. Két kötetben minden évben közzéteszik a füzetek évkönyvét, amely a havi folyóirat melletti adományként eljut közel hetven hazai és erdélyi közgyűjteménybe. A kezdetben 12 oldalon megjelent lap fokozatosan bővült. Ma már átlagosan havi 44 oldal terjedelemben, 1250 példányban jelenik meg, s magyar nyelven, gazdag képanyaggal, ingyenesen jut el olvasóihoz. 2014-ben a lap XVIII. évfolyama zárult. A díjat dr. Issekutz Sarolta vette át.

„Opanke” Szerb Hagyományőrző Kulturális Egyesület

A szerb néptánc-hagyományok három évtizedes magas szintű ápolásáért és megőrzéséért részesült elismerésben.

Az 1983-ban, Pomázon alakult „Opanke” Szerb Hagyományőrző Kulturális Egyesület a szerb kultúra táncainak, hagyományainak megőrzését tűzte ki célul. Az egyesület vezetője Krunityné Sósity Anica pedagógus. Az együttesnek, amely hazai és anyaországbeli táncokat gyűjt és állít színpadra, jelenleg három csoportja működik: az óvodás, a kisiskolás és az ifjúsági csoport. Számos fellépésük volt már az ország szinte minden táján, valamint külföldön is. Rendszeresen tartanak táncházat Pomázon a művelődési házban, s két éve rendezői és házigazdái a Pomázi Nemzetiségi Fesztiválnak; új kezdeményezésként pedig Pomázi Nemzetiségi Esteket is rendeznek. Az „Opanke” Szerb Hagyományőrző Kulturális

Egyesület az Országos Néptánc Találkozók állandó szereplője, emellett többször képviselte nemzetközi porondon a magyarországi szerb néptáncot. Aktív résztvevői, dolgozói a minden évben megrendezésre kerülő battonyai szerb tábornak, amelynek fő célja a hazánkban élő szerb fiatalság számára a szerb folklór megszerettetése és megtanítása. A táncsoport tavaly ünnepelte a fennállásának 30. évfordulóját.

Sutyinszki János

Pedagógusi, karnagy, zeneszerzői tevékenységéért, a szlovák népdal és zenei kultúra ápolásáért és megőrzéséért kapta az elismerést.

Sutyinszki János nyugdíjas zenepedagógus, karnagy, zeneszerző, négygyermekes szlovák családban született, 1943-ban. Az első szlovák népdalokat édesanyjától tanulta, aki sokat énekelt a gyermekeinek. Énektanári diplomáját 1966-ban a Szegedi Tanárképző Főiskola magyar–oros–ének szakán szerezte meg. A főiskolával párhuzamosan a konzervatórium vadászkürt tanszakát is elvégezte. Élete itt fonódott össze a szimfonikus zenével, színházzal és a kórusmuzsikával. 1973-ban kórusvezetői képesítést szerzett. 1967-től a békéscsabai Szlovák Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium énektanára, ahol megalakította az iskola mandolinzenekarát, melynek két- és háromszólamú népdalfeldolgozásokat komponált déalföldi szlovák népdalokból. 1990-ben jelent meg a „Mandoliniskola kezdők számára” című kötete. A „Hudobná výchova” („Ének-zene”) tankönyvek szerzője. 1992-1998 között a helyi Szlo-

Vértessomlói fúvószenekar zárta a díjátadó ünnepséget

vák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kolégium igazgatójaként dolgozott. A tanítás mellett 1966-tól 1992-ig a Békéscsabai Szimfonikus Zenekar vadászkürtöse volt. A zenekarral a világ sok országában – Angliában, Német-, Finn- és Olaszországban, Belgiumban, Szlovákiában, az egykori Szovjetunióban, Japánban és másutt – koncertezett. 1998-tól a csabai Evangélikus Egyházközösség kántora. Magyarországi szlovák népdalokat dolgozott fel vegyes karra és külön fúvószenekar számára. Kórusfeldolgozásai 2005-ben és 2010-ben CD-n is megjelentek. Fuvolára hatvan szlovák népdalt írt át, amelyeket fuvolaművész lánya számos koncerten mutatott be. Legutóbbi kiadványa a Pitvarosi szlovák népdalgyűjtemény. 2006-tól a „Juventus canti” nemzetközi kórusfesztivál állandó zsűritagja.

